

методи навчання, демонстрації та практичні досліди. Залучити більше практичних прикладів та дослідів з бактеріями у процес вивчення теми, щоб сприяти кращому засвоєнню цих знань учнями. Пропонувати додаткову інформацію та ресурси для зацікавлених учнів, які бажають поглибити свої знання про бактерії. Проводити інформаційні кампанії серед учнів та батьків про важливість вивчення бактерій у біології та їх вплив на наше навколишнє середовище та здоров'я.

Отже, формування знаннєвого компоненту про бактерії у процесі вивчення біології учнями є важливим освітнім завданням. Поглиблене вивчення цієї теми сприятиме не лише розширенню знань учнів, але й розвитку їхньої екологічної свідомості та здатності до критичного мислення щодо бактерій та їх ролі у природі та людському житті [2, с. 302].

Література

1. Багрій К. Л. Наочність у викладанні та її значення в навчальному процесі. Проблеми освіти та методика викладання у вищій школі, Вип. II (58). 2015. С. 237–244.
2. Бібік Н. М. Нова українська школа: poradnik для вчителя. Київ, 2017. 206 с.
3. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Львів : «Новий Світ–2000», 2019. 312 с.
4. Матяш Н. Ю., Коршевнюк Т. В., Рибалко Л. М., Козленко О. Г. Навчання біології учнів основної школи: методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2019. 208 с.
5. Мороз І. В. Методика навчання біології та природознавства : практикум для студ. вищ. пед. навч. закл. біол. спец. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. 143 с.

УДК 37.091.33:373.5:57

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ПІЗНАЄМО ПРИРОДУ» (5-6 КЛАСИ)

Є. О. Херуненко

Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Сьогодення вимагає змін освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти. Однією з таких інновацій є введення інтегрованих курсів, зокрема, «Пізнаємо природу» (5-6 класи). Ця стаття присвячена деяким аспектам методики навчання цього курсу, який допомагає розширити розуміння учнів про природу та роль людини в її збереженні.

Інтегрований курс «Пізнаємо природу» спрямований на формування цілісного уявлення про природу, розуміння взаємозв'язків між різними складовими природи та розвиток важливих навичок, таких як спостереження, аналізу та критичного мислення. Курс включає в себе елементи біології, географії, екології та інших природничих наук.

Для успішного викладання інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» важливо правильно організувати навчальний процес. На цьому етапі вчителю варто врахувати наступні аспекти:

- Оптимальний зміст. Важливо визначити ключові теми та концепції, які необхідно вивчити протягом курсу. Це може бути еволюція життя на Землі, різноманіття екосистем, вплив людини на природу та інші.
- Активні методи навчання. Використання інтерактивних методів, таких як дослідницька, групова робота, природничі екскурсії тощо, які допомагають учням краще засвоювати матеріал і розвивати практичні навички.
- Інтердисциплінарність. Зв'язок між різними аспектами природи та науками робить процес навчання більш цікавим та змістовним.
- Практичні завдання. Застосування отриманих знань у реальних життєвих ситуаціях, наприклад, при роботі над проєктами з охорони навколишнього середовища в учнів розвивається відповідальність за довкілля [2].

У процесі викладання інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» вчителю варто виступати не лише як джерело інформації, але й як наставник і наочний приклад для учнів. Важливо, щоб вчитель:

- сприяв розвитку критичного мислення учнів, спонукаючи їх аналізувати інформацію та ставити запитання;
- стимулював спостережливість та допитливість учнів, сприяючи їхній активній участі у вивченні природи;
- залучав учнів до проєктів та досліджень, які сприяють практичному застосуванню знань.

Учні, у свою чергу, повинні бути активними учасниками навчального процесу й при цьому розвивати спостережливість, аналітичні навички та практичні вміння.

Система оцінювання у курсі «Пізнаємо природу» покликана відображати розвиток учнівських здібностей та знань й може включати в себе:

- оцінювання проєктів та звітів, які учні готують після завершення певної теми;
- оцінювання здатності учнів застосовувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях, включаючи проєкти з екологічної проблематики;
- оцінювання спроможності учнів аналізувати природні явища та події й формулювати висновки.

Важливо, щоб система оцінювання була справедливою та об'єктивною, сприяла розвитку навчальних досягнень та розвитку ключових компетентностей учнів [3]. Воно повинно відображати розвиток компетентностей та навичок учнів [1].

Інтегрований курс «Пізнаємо природу» (5-6 класи) відкриває нові можливості для учнів, сприяючи глибшому розумінню природи та ролі людини у її збереженні. Методика навчання цього курсу вимагає активності та креативності як вчителя, так і учнів. Вчителі повинні створювати стимулююче середовище для навчання, яке є захопливим і корисним процесом для учнів.[4]

Основні принципи навчання включають в себе активне залучення учнів до його процесу, інтердисциплінарний підхід до вивчення природи та розвиток практичних навичок. Інтегрований курс «Пізнаємо природу» сприяє підготовці

учнів до більш свідомого та відповідального ставлення до природи, що важливо для майбутнього нашої планети.

Отже, інтегрований курс «Пізнаємо природу» є досить новим, цікавим і водночас непростим, оскільки значно відрізняється від «Природознавства». Слід зазначити, що курс є інтегрованим і включає в себе низку інформації з багатьох природничих наук. У зв'язку з цим очікувані результати навчання напряму залежать не тільки від активності учнів, а й від підходу до освітнього процесу самого вчителя, які форми, методи навчання він використає на конкретному уроці задля досягнення цілей. При цьому необхідно застосовувати інтерактивні методи навчання, проводити лабораторні, практичні роботи, розробляти та представляти проекти. Не менш важливим моментом є розуміння учнями системи оцінювання, адже тільки так вони зможуть розуміти, що потрібно зробити задля бажаного результату. При правильно налаштованому процесі навчання, відповідній підготовці вчителя до викладання курсу та активних діях учнів результати будуть відмінними.

Література

1. Чуєва І. В., Пісаренко В. О. Екологічна освіта в школі: навчальний посібник. Київ, 2020. 59 с.
2. Лисенко О. В., Семенов І. Я. Інтегроване навчання в загальноосвітній школі. Київ, 2021. 5 с.
3. Кузьменко О. П. Інтегроване навчання: теорія та практика. Львів, 2018. 33 с.
4. Івченко М. П., Петренко В. І. Навчальний курс «Пізнаємо природу» для 5-6 класів. Дніпро, 2022. 10 с.

УДК 37.091.33:373.5:57:612

СТАТЕНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ

О. О. Шроль, Р. К. Романюк

Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40. Житомир 10008, Україна

Важливою складовою формування особистості людини є статеве виховання. Це виховання адекватного ставлення до свого тіла і статевих стосунків, що базуються на знаннях про біологію людини; формування безпечної і відповідальної статевої поведінки; поваги до почуттів інших людей; розуміння цінності репродуктивного здоров'я.

Статеве виховання в українських школах ще досі є культурно залежним, що являє собою те, що українське суспільство ще не готове до відкритого обговорення сексуальних проблем [3].

Введення в шкільну програму спецкурсу зі статевого виховання може викликати хвили невдоволення серед батьків і вчителів, оскільки статеве виховання може сприйматися як розбещувальний момент.

Тому ми вважаємо, що введення систематичного курсу статевого виховання в шкільну програму має бути поступовим.